

І. В. Юзькевич

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Т. М. Онопрієнко*

Персоніфікація як елемент художнього ідіостилю у прозі Дж. Стейнбека

Наукове дослідження присвячено лінгвостилістичному аналізу художнього стилістичного прийому персоніфікації. Вивчення прозових художніх текстів у цілому та ідіостилів окремих авторів є актуальною проблемою лінгвостилістики. В останні десятиліття в рамках загальної теорії перебудови мови у художньому мовленні активно розробляється і уточнюється лінгвістична теорія тропів і фігур (Н. Д. Арутюнова, Ю. М. Лотман) [1; 2].

Особливий дослідницький інтерес представляють тропи, а саме персоніфікація як один із таких прийомів. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених вибирали персоніфікацію як об'єкт своїх досліджень. Персоніфікація часто трактується не як самостійний троп, а як один з видів метафоризації або як форма алегоричного інакомовлення.

Різні підходи до визначення статусу персоніфікації пояснюються складним філософським і психолінгвістичним характером самого поняття персоніфікації, можливістю "розглядати персоніфікації на двох рівнях: персоніфікація в міфології і персоніфікація як художній прийом" [3].

Творчість Дж. Стейнбека вважається одним з найскладніших явищ у прозі ХХ століття. Його твори характеризує глибина інтелектуальних думок, виражена складними семантико-синтаксичними структурами. Вивчення такого художнього засобу як персоніфікація дозволяє не тільки краще розібратися в творчості Дж. Стейнбека, але й відчувати його внутрішній світ, ближче познайомитися з інтелектуальною та емоційною сторонами його особистості.

Актуальність нашого дослідження зумовлена підвищенням наукового інтересу до вивчення ідіостилів окремих авторів у сучасній лінгвостилістиці та необхідністю лінгвістичного дослідження та інтерпретації персоніфікації в загальній системі тропів. Необхідність лінгвістичного та семантичного опису персоніфікації пояснює прагнення до поглибленого дослідження

індивідуальних специфічних засобів вираження мовної особистості митця.

Метою даного дослідження є виявлення особливостей застосування персоніфікації в прозових художніх текстах Дж. Стейнбека.

Реалізації цієї мети сприяє рішення наступних завдань:

- виділити засоби художнього прийому персоніфікації;
- розглянути семантику персоніфікованих ознак;
- встановити найбільш типові тематичні групи слів, що позначають предмет персоніфікації;
- показати особливості взаємодії персоніфікації з іншими тропами;
- визначити специфіку персоніфікацій в прозових текстах Дж. Стейнбека.

В нашому дослідженні персоніфікація визначається не лише як перенесення ознак і властивостей з живого на неживе, з живого на живе, з неживого на неживе. Значна роль персоніфікації, передусім у художній творчості, зумовлена її роллю медіатора між архаїчним міфологічним і сучасним раціональним мисленням людини, посередника між космоцентричною і антропоцентричною моделями світу.

Діалог двох згаданих моделей світу впливає на визначення самого поняття персоніфікації. Так, у нашому дослідженні ми розглядаємо персоніфікацію відповідно до 4 типів:

1) як перенесення людських ознак і властивостей на феномени світу живої і неживої природи: *A large red drop of sun lingered on the horizon and then dripped over and was gone* [4];

2) як перенесення ознак і властивостей одних феноменів світу живої і одухотвореної природи на інші феномени світу природи. Другий тип персоніфікацій стейнбека складає персоніфікація абстракцій: *And armies of bitterness will all walk together* [4];

3) як метонімічне перенесення, або перенесення ознак і властивостей живого і одухотвореного за віссю частина – ціле, тобто за синекдохічною або власне-метонімічною моделлю: *Al was one with his engine, every nerve listening for weaknesses that may cause a breakdown* [4];

4) як перенесення ознак і властивостей живого на абстрактні реалії психічного і етичного планів: *And some day – armies of*

bitterness will all be going the same way. And armies of bitterness will all walk together, and there'll be a dead terror from it [4].

Персоніфікація – не тільки троп, художній прийом, але насамперед спосіб мовомислення митця. Прагнення усвідомити і збагнути сутність процесу самовираження особистості через такий феномен, що забезпечує розуміння, як персоніфікація, зумовило перспективи подальшого дослідження – системне дослідження основних концептуальних моделей персоніфікації та основних рис ідеюстилю Дж. Стейнбека на основі когнітивної карти концептуальних персоніфікацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Языковая метафора: Синтаксис и лексика // Лингвистика и поэтика. М.: Наука, 1979. – С. 147-174.
2. Лотман Ю. М. Структура художественного текста // Лотман Ю. М. Об искусстве. – СПб.: Искусство – СПб, 1998. – С. 14-285.
3. Потебня А. А. Слово и миф. – М., 1989. – 260 с.
4. John Steinbeck: The Grapes of Wrath. – Publisher: Penguin (Non-Classics); 1st Thus. edition (January 3, 2002). – 464 p.